

Onuncu Mesele'nin, Birinci ve İkinci Kısım hikmetlerinde anlatılanları açıklar mısınız?

"Birinci kısım: Sâni-i Zülcelâlin esmâsına bakar. Meselâ, nasılki bir usta, harika bir makineyi yapsa, onu takdir eden herkes o zâta 'Mâşâallah, bârekâllah' deyip alkışlar. Öyle de, o makine dahi, ondan maksut neticeleri tam tamına göstermesiyle, lisan-ı haliyle ustasını tebrik eder, alkışlar. Her zîhayat ve her şey böyle bir makinedir; ustasını tebriklerle alkışlar."

Birinci kısımda kainatın hal ve sanat dili, sanatkarı olan Allah'ı övmesi ve takdiri vurgulanıyor. Evet, kainattaki her bir şey hal ve sanat dili ile, sanatkarı olan Allah'ı takdir ve tahsin edip, Onu isim ve sıfatları ile manen alkışlıyorlar. Yeryüzündeki rızka muhtaç bütün canlılar, rızıklanmalarından gelen memnuniyet ve sevinç ile Allah'ı **Rezzak** ismi ile alkışlayıp, ona şükranlarını ifade ediyorlar. Mevcudat bu takdir ve teşekkürlerle Allah'ın ezeli nazarına hitap ediyorlar ve Onu şanına layık bir tarz ve şekilde memnun ve mesrur ediyorlar.

"İkinci kısım hikmetleri ise, zîhayatın ve zîşuurun nazarlarına bakar. Onlara şirin bir mütalâagâh, birer kitab-ı marifet olur. Mânâlarını zîşuurun zihinlerinde ve suretlerini kuvve-i hafızalarında ve elvâh-ı misâliyede ve âlem-i gaybın defterlerinde daire-i vücutta bırakıp, sonra âlem-i şehadeti terk eder, âlem-i gayba çekilir. Demek, surî bir vücudu bırakır, mânevî ve gaybî ve ilmî çok vücutları kazanır."(1)

İkinci kısımda ise, mevcudat harika sanat ve güzellikleri ile İlahi nazardan çok, sair nazarlara hitap ediyorlar. Bu nazarlar; insanlar, cinler, melekler ve ruhanilerin nazarlarıdır. Evet kainat Allah'ın isim ve sıfatlarının şuur sahibi varlıklara sergilendiği bir sergi salonu gibidir. Bu şuur sahibi varlıklar iman ve hidayet ile bu sanatları seyredip mütalaa ediyorlar ve sonra sanatkarı olan Allah'ı ibadet ve zikirler ile takdir ve tahsin ediyorlar.

(1) bk. [Sualar, On Birinci Şua, Onuncu Mesele.](#)